

תלמוד

לא צורכה דלא: בהר הבית קודש! – רבי בא, רבי חייה בשם רבי יוחנן: חזקה שאין הכהן מוציא מן הלישכה מעות עד שהוא מחללן על הבהמה.

הלכה ג (בדפוס התלמוד: המשך הלכה ב)

משנה

בשר שנמצא בעזרה, איברים – עולות, וחתיכות – חטאות; ובירושלם – זבחי שלמים. זה וזה תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

אור ל'ישרים

במסכת מעשר שני ד,ט מביאה אף היא את דעת בית שמאי בלבד: "כל המעות הנמצאים - הרי אלו חולין" (משנת ארץ ישראל, מסכת שקלים, עמודים 238-240).

בבבלי פסחים ז,א ובבא מציעא כו,א אמרו: מעות שנמצאו... בירושלים, בשעת הרגל - מעשר, בשאר ימות השנה - חולין. - אמר רב שמעיה בר זירא: מה טעם (בשאר ימות השנה - חולין, אפילו מיד לאחר הרגל)? - הואיל ושוקי ירושלים עשויים להתכבד בכל יום (ובודאי כבר נמצא כל הכסף שאבד ביום אתמול).

☆☆☆

בבבלי פסחים ז,א ובבא מציעא כו,א אמרו: מעות שנמצאו... בירושלים, בשעת הרגל - מעשר, בשאר ימות השנה - חולין. - אמר רב שמעיה בר זירא: מה טעם (בשאר ימות השנה - חולין, אפילו מיד לאחר הרגל)? - הואיל ושוקי ירושלים עשויים להתכבד בכל יום (ובודאי כבר נמצא כל הכסף שאבד ביום אתמול).

☆☆☆

הלכה ג (בדפוס התלמוד: המשך הלכה ב)

משנה

בשר שנמצא בעזרה - שבמקדש, איברים - אם הבשר מנותח לאיברים, כדרך שמתחמים קורבן עולה לפני הבאתו למזבח, - עולות - חזקתו שהוא בשר של עולות, וחתיכות - אם הבשר שנמצא בעזרה מחותך לחתיכות, כדרך שחותכים בשר לאכילה, - חטאות - חזקתו שהוא בשר של חטאות, שאינן נאכלות אלא בעזרה, ולכן נחתכו שם; ובירושלים - בשר הנמצא בירושלים מחוץ לעזרה, - זבחי שלמים - חזקתו שהוא בשר של קורבן שלמים, הנאכלים בכל העיר בירושלים, שרוב הבשר הנאכל בירושלים הוא של שלמים (הכינוי "זבחי שלמים" לקורבן שלמים הוא מטבע לשון מקראי המשמש גם בלשון חכמים). זה וזה - בין בשר הנמצא בעזרה ובין הנמצא בירושלים, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה - מניחים אותו עד שתתקלקל צורתו, היינו בעולה שיעבור לילה וייפסל בלינה, ובחטאת, ובשלמים שיעבור זמן אכילתו (בחטאת יום ולילה, ובשלמים שני ימים והלילה שביניהם) וייפסל משום נותר, ואז יישרף במקום מחוץ למקדש ששורפים בו קודשים פסולים.

תלמוד

במשנה שנינו: מעות שנמצאו... בהר הבית - חולין". תמהים: לא צורכה דלא (=דלא): בהר הבית קודש! - אין צורך (לומר) אלא (לא היתה צריכה המשנה לומר אלא): 'מעות שנמצאו בהר הבית - קודש! שהרי יש לחשוש שמא המעות שנמצאו בהר הבית הן מהלשכה המיוחדת במקדש שבה היו מונחים השקלים שהיו קונים בהם קורבנות ציבור, ונפלו המעות הללו מידי גזבר ההקדש או מידי מי שקיבלו אותן מן הגזבר, וכיוון שספק הוא האם הן מעות חולין או מעות קודש, הולכים להחמיר. ואם כן, לא היתה צריכה המשנה לשנות: 'מעות שנמצאו בהר הבית - חולין', אלא היתה צריכה לשנות להפך: 'מעות שנמצאו בהר הבית - קודש! ומתוצאים: רבי בא (רבי אבא, אמורא בדור השלישי) אמר בשם רבי חייה (בר בא, אמורא ארץ ישראל בדור השלישי) שאמר בשם רבי יוחנן (גדול אמוראי ארץ ישראל בדור השני): חזקה (דבר ברור ומוסכם) שאין הכהן מוציא מן הלישכה מעות (ב"שרידי הירושלמי": 'מוציא מעות מן הלשכה'. ובנוסח הבבלי של מסכת שקלים: 'מוציא מעות מתרומת הלשכה') עד שהוא מחללן על הבהמה - ודאי הוא שהגזבר אינו מוציא מעות מהלשכה לפני שהוא מחלל אותן תחילה על הבהמות שהוא קונה בהן לקורבנות ציבור, ולפיכך רוב המעות שבהר הבית הן מעות חולין, שכן המעות

עיבור צורה (בענייני קורבנות) - קלקול הצורה, הטלת שינוי לשם פסול. כשיש פסול בקודש אין להקריבו או לאוכלו, אבל כשהפסול אינו חמור עד כדי שיוכלו לשרוף מיד את הקודש שנפסל, היו משהים אותו עד שתתקלקל צורתו, היינו שייפסל בלינה או שיהא נותר (רש"י ורוב המפרשים) או שיסרח הבשר